

Možnosti ochrany a rozvoje moravských Kopanic

Francouzští studenti specializovaného studijního cyklu "Dynamika krajiny a uspořádání venkovského prostoru" z Univerzity v Tours absolvovali v březnu 1993 pracovní stáž v oblasti moravských Kopanic. Na její organizaci i odborném programu se podílelo Ekologické středisko Veronica v Brně. Z dokumentu z této stáže uvádíme některé myšlenky a návrhy.

V analytické části se studie zabývá charakteristikou mikroregionu, zhodnocením jeho přírodních podmínek, krajiny a organizace území, obyvatelstva a jeho současných aktivit.

Výsledky analýzy obsahují konstatování předností a těžkostí při uvažovaném rozvoji Kopanic. Formulované návrhy se týkají využívání místních zdrojů a existujících struktur k rozvoji rekreačních zařízení. Tyto dvě rozvojové osy – jednak **zemědělství** ve spojení se zpracováním produktů a řemeslnou výrobou, jednak **turistika** se všemi svými formami a doprovodnými činnostmi – se musí vnímat v jednotě a integrálním průběhu vzájemného rozvoje. Jeden rozvojový směr se nemůže uskutečnit bez přispění druhého.

Využití místních zdrojů a tradice v zemědělství

Vazba obyvatel Kopanic k půdě je hluboce zakořeněná. Udržování tohoto vztahu je možné kvalitní různorodou produkcí, vskutku ekologickou, podloženou udělenou značkou, aby se usnadnilo její uvedení na trh. Zároveň by tak byla chráněna před vnější konkurencí.

Je třeba docenit **tradiční ovocné sady** a využívat produkci jablek a švestek v území s diversifikací konečných výrobků: čerstvé ovoce

(stolní), sušené ovoce (švestky, hrušky, jablka), marmelády (povidla), destiláty (slivovice).

V živočišné výrobě je třeba zhodnotit **mléčnou produkci** jednak mléka na přímou konzumaci a také jeho dalším zpracováním (výrobou másla, jogurtů a sýrů), rozvíjet výrobu místních uzenin a tradičních masných výrobků (jako je např. tlačěnka, jelita, jitrnice nebo klobásy).

S tím souvisí i zhodnocení **místní gastronomie**. Restauriční zařízení by měly připravovat typická jídla z místních produktů, hosté ubytovaní v soukromí by měli mít rovněž možnost komzumat místní produkty.

Důležitý je rozvoj **ekologického zemědělství**. Zemědělské družstvo ve Starém Hrozenkově, které se zaměřuje na ekologickou produkci, může být příkladem struktury nového typu zemědělství s různorodou produkcí vysoké kvality. V součinnosti s ostatními zemědělci umožní udržovat kvalitu krajiny omezováním půdy ponechané ladem.

Využití místních surovin a řemeslných dovedností

Místní malé řemeslnictví se také může podílet na doplnění příjmu a na zhodnocení kvality regionu tím, že představí své dovednosti, např.:

- *broušení skla* (provozovna v Lopeníku),
- *práce se dřevem* (truhlářství, výroba malých kusů nábytku, hraček nebo suvenýrů),
- *vyšívání* používané pro folklórní kroje a aplikované na užitkové textilie (včetně obnovení pěstování lnu a konopí na výrobu ručně tkaného plátna).

Rozvoj řemeslné výroby je přímo závislý na schopnostech uplatnit tyto výrobky na trhu.

Uplatnění výrobků na trhu (komercializace)

Rovnováha mezi poptávkou a nabídkou místních výrobků je nezbytnou podmínkou jejich úspěchu na trhu. Jinými slovy, struktura prodeje se musí přizpůsobit různým typům odběratelů. **Pořádání pravidelných trhů** ve Starém Hrozenkově by umožnilo nejen místním obyvatelům vystavit a prodat své výrobky, ale také zákazníkům, ať sezónním nebo projíždějícím, najít hledané produkty (med, mléčné a uzenářské výrobky, slivovici a řemeslné výrobky).

Důležité je **udržování provozu místních obchodů** s potravinami a smíšeným zbožím (jako ve Vyškovci a Lopeníku), které umožňují uspokojit okamžité potřeby místních obyvatel, hlavně starších a na druhé straně jsou schopné zajistit strukturu pro odbyt určitých místních zemědělských produktů.

A konečně nesmíme opomenout **význam blízkosti hranice**. Příliv projíždějících přes hranici musí být chápán jako výhoda, kterou je třeba využít z obchodního hlediska.

Rozvíjení turistického ruchu

Komercializace různorodých zemědělských produktů a navazujících aktivit předpokládá mimo jiné souběžný rozvoj turistiky. Jedná se o takovou turistiku, která využívá, a hlavně respektuje, přírodní a kra-

jinné bohatství. Tzv. "zelená turistika" je založena na trávení volného času v přírodě. K tomu je vhodné kombinovat zimní a letní aktivity, umožní to doplňující se činnosti, zkrátí se mimosezónní období a omezí nákladné investice. V tomto duchu by byla většina pohostinských zařízení využitelná v létě i v zimě. Stejně tak turistické cesty, jejichž síť a kvalitu je vhodné zlepšit (značkováním a udržováním) mohou sloužit pro obě dvě sezóny.

V zimě je možno zvýšit atraktivitu běžkařských tras upravením povrchu (provedení sněžnými skútry představuje minimální náklady). Souběžně se mohou rozvíjet také méně náročné sportovní činnosti, jako např. vyjížďky na saních těžných koňmi.

V létě, kromě tradičních činností, jako jsou pěší túry, bude zajímavé nabídnout turistům nové způsoby trávení volného času, např. jízdu na koni nebo cykloturistikou. Návštěvníci ale musí mít možnost si vypůjčit nebo pronajmout nezbytné sportovní potřeby. Tento typ podnikání může tvořit část sezónního příjmu.

Rozvoj turistických aktivit se musí v začátcích opřít o lokality disponující možnostmi ubytování a strukturou služeb pro návštěvníky. Takovými by mohly být obce Vyškovec a Lopeník, mohly by prezentovat atraktivitu území, ze které by potom měly prospěch i ostatní vesnice.

Aby se však dosáhl tento cíl, je třeba hned od začátku počítat s vytvořením sítě turistických tras a ubytovacích možností v rámci celých Kopanic. Získat určitý počet ubytovacích prostor k pronajmutí od soukromých osob znamená určit role různých partnerů (obyvatelé, obchodníci) ve fungování turistického rozvoje, což zase předpokládá, aby se předem informovala široká veřejnost a vysvětlily se jí přednosti této rozvojové politiky.

Tato senzibilizace obyvatel by se

mohla uskutečnit prostřednictvím informačního střediska, resp. agentury, která by si vzala na starost všechny aktivity, které je třeba uskutečnit v měřítku Kopanic.

Na stejnoměrný rozvoj oblasti a kontrolu ekonomických důsledků možno vypracovat program činnosti ve třech směrech.

● **Činnost v oblasti informací.** Příjem získaný z pronájmu objektů rekreačního bydlení (chalupy, chaty) by mohl vlastníky podnítit k tomu, aby se spojili a spravovali je na úrovni *interkomunální informační a agenturní struktury*. Tento systém by mohl umožnit sjednocení cen nájmu a na rozdíl od majitelů, kteří se spojili s vnějšími cestovními kancelářemi, využívat prakticky celý zisk. Jen velmi malá část z něho by byla přidělena na fungování interkomunální struktury.

Tento návrh má význam hlavně pro satelitní vesnice, zatímco Starý Hrozenkov by mohl rozvíjet jiný typ služeb, přizpůsobený pro projíždějící návštěvníky (pronájem pokojů a poskytování pohostinství).

● **Činnost pro zvyšování úrovně služeb.** Kopanice si musí vytvořit dobrou reputaci a kvalitní image. Bylo by užitečné na jedné straně vytisknout informační prospekty a na druhé straně založit informační centrum a turistickou kancelář ve Starém Hrozenkově. Tato kancelář by sloužila jako centrum informací o Kopanicích (přírodní krásy, možnosti ubytování atd.) a zároveň jako místo pro prodej určitých místních produktů. Mohla by nabízet i celoroční sportovní a kulturní aktivity pro lepší poznání Kopanic. Mohlo by se zde uvažovat o větších sportovních akcích – v zimě o závodech na běžkách, v létě o cyklistické rallye (závodech horských kol). K účasti by mohli být pozváni studenti univerzity v Brně a Bratislavě, aby byla vytvořena dynamická atmosféra takových akcí. Protože na jihu Moravy

je ještě velmi rozvinutý folklór, sportovní závody by mohly být současně provázeny kulturními slavnostmi.

● **Činnosti pro rozvoj v souladu s prostředím a přírodními podmínkami.** Protože největší přednost rozvoje Kopanic spočívá ve kvalitě přírodního a člověkem citlivě vytvořeného prostředí, je nezbytné, aby se úpravy pojímaly a prováděly v harmonii s touto krajinou. Vypracování smlouvy (*charty*) v rámci pěti obcí, která by vzala v úvahu životní prostředí, urbanismus a struktury spočívající v turistickém rozvoji, by umožnilo vyhnout se problémům spojeným s realizací nových zařízení a úprav. Tato smlouva by mohla sloužit jako nástroj k celkovým strukturálním úpravám projektů na území Kopanic jako celku.

Tyto návrhy rozvoje se opírají o zkušenosti z realizovaných francouzských příkladů. Více než o konkrétní řešení se studie snaží o přenesení námětů a myšlenek, které by povzbudily obyvatele kopanic k vytvoření jejich vlastní představy rozvoje a k předvídání jeho důsledků z pohledu ochrany a zhodnocení krajinného dědictví.

zpracoval
Jaroslav Ungerman

